Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Sekretarz Stanu
Jan Szyszko

Warszawa, data: 23 grudnia 2024 r.

znak sprawy: DIR-III.6910.161.2024.AF

identyfikator koszulki: 2974782

telefon: 22 273 80 67

e-mail: Agnieszka.Fabisiak@mfipr.gov.pl

Pani Magdalena Biejat
Wicemarszałkini Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
Kancelaria Senatu RP

Dotyczy: realizacji działania 3.1 Kredyt ekologiczny programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, 2021-2027 (dalej: FENG).

Szanowna Pani Marszałkini,

w odpowiedzi na pismo znak: BPS/043-22-538/24 poniżej przekazuję stanowisko Instytucji Zarządzającej FENG (dalej: IZ FENG) do oświadczenia Pana Aleksandra Szweda, Senatora RP, z dnia 18 listopada 2024 r.

Wsparcie polskich przedsiębiorców, w tym w zakresie transformacji energetycznej, jest jednym z priorytetów FENG. Kredyt ekologiczny i Gwarancja Ekomax, finansowane ze środków działania 3.1 i 3.2 FENG oraz preferencyjne pożyczki, finansowane z programów regionalnych, stanowią pakiet rozwiązań przeznaczonych na finansowanie działań związanych z efektywnością energetyczną przedsiębiorstw w ofercie Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej: BGK), który pełni rolę Instytucji Pośredniczącej dla działania 3.1 Kredyt ekologiczny oraz beneficjenta wsparcia w ramach instrumentu finansowego – Zielony Fundusz Gwarancyjny w działaniu 3.2. Instrumenty te wzajemnie się uzupełniają i umożliwiają finansowania zwiększania efektywności energetycznej działalności firm, w zależności od ich potrzeb i zgodnie ze specyfiką poszczególnych inwestycji.

Zamierzeniem towarzyszącym projektowaniu Kredytu ekologicznego FENG było stworzenie instrumentu przeznaczonego na wsparcie finansowania

kompleksowych inwestycji w obszarze zwiększania efektywności energetycznej MŚP oraz small- i midcaps. Inwestycji, które oprócz obligatoryjnej termomodernizacji budynków obejmują również procesy produkcyjne w firmach. Tym samym celem Kredytu ekologicznego jest wsparcie przedsiębiorców w realizacji inwestycji obejmujących, oprócz głębokiej termomodernizacji, m.in. modernizację lub wymianę posiadanych maszyn lub urządzeń, instalację źródeł OZE wraz z magazynem energii, instalacje systemów zarzadzania energią, itp. Takie inwestycje przynoszą największy efekt, są zazwyczaj czaso- i kapitałochłonne oraz cechują się długą stopą zwrotu, dlatego wymagają szczególnego wsparcia.

Analiza wniosków złożonych do BGK w dwóch zrealizowanych naborach, wykazała konieczność wprowadzenia zmian, tak aby działanie Kredyt ekologiczny w jeszcze większym stopniu realizowało cele i założenia instrumentu, jakim jest Kredyt ekologiczny. Duża część składanych wniosków o dofinansowanie nie spełniała podstawowych kryteriów i wymogów działania (np. pominięcie termomodernizacji). Najczęściej były to projekty mniejsze o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 2 mln zł. W efekcie zaobserwowano bardzo niski odsetek pozytywnie ocenionych wniosków o dofinansowanie w grupie projektów o tej wartości.

Z ww. analizy wynika, że projekty o wartości poniżej 2 mln zł kosztów kwalifikowanych:

- miały o wiele niższy wskaźnik sukcesu (24%), niż większe projekty (42%), co świadczy o dużej skali nieprawidłowych wniosków;
- w 22% nie spełniały kryteriów formalnych, gdy w projektach powyżej 2 mln tylko 12% nie spełniało kryteriów formalnych;
- spośród tych projektów, stanowiących 50% liczby złożonych wniosków, tylko 7% otrzymało rekomendację wsparcia, natomiast wszystkie te projekty musiały być poddane jednakowo prachochłonnej ocenie eksperckiej;
- ograniczały się głównie do instalacji OZE, tym samym nie dotyczyły inwestycji bardziej złożonych, obejmujących swoim zakresem modyfikacje procesów produkcyjnych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności w trzecim naborze wniosków o Kredyt ekologiczny wprowadzono minimalną wartość kosztów kwalifikowalnych projektu na poziomie 2 mln zł.

Jednocześnie należy uznać, iż wprowadzenie dolnego limitu kosztów kwalifikowanych na poziomie 2 mln zł nie ogranicza możliwości otrzymania wsparcia w tym instrumencie przez MŚP. W pierwszym naborze 42% spośród wszystkich MŚP złożyło projekty przekraczające ww. próg. W drugim naborze – odpowiednio 45%. Statystyki z pierwszego naboru wskazują również, że 40% wniosków złożonych przez średnich przedsiębiorców nie zakwalifikowałaby się do dofinansowania, więc wprowadzenie minimalnej wartości kosztów kwalifikowanych dotyka również większe przedsiębiorstwa.

Z punktu widzenia racjonalności systemu udzielania wsparcia, decyzja o wprowadzeniu przedmiotowego limitu jest jak najbardziej zasadna. Została wprowadzona zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

Podkreślam w szczególności, iż decyzję o wprowadzeniu tej zmiany, podjął Komitet Monitorujący FENG, w którego skład wchodzą zarówno przedstawiciele administracji, sektora bankowego jak i biznesu, których zadaniem jest reprezentowanie interesów tych środowisk. Obserwatorem na posiedzeniach Komitetu Monitorującego są również przedstawiciele Komisji Europejskiej (DG Regio), którzy z aprobatą przyjęli wprowadzenie minimalnej wartości kosztów kwalifikowanych.

Głosowanie KM FENG było przeprowadzone na posiedzeniu w dn. 18 września br., tj. przed ogłoszeniem naboru, które miało miejsce 26 września br. BGK rozpoczął nabór 17 października br.

W związku z tym przedsiębiorcy mieli miesiąc na zapoznanie się z nowymi zasadami. Przygotowane wcześniej audyty energetyczne mogą być wykorzystywane w ramach aplikowania o wsparcie w różnych instrumentach, np. w ww. Zielonym Funduszu Gwarancyjnym. Należy pamiętać, że ponoszenie kosztów na przygotowanie dokumentów, których wzory nie zostały opublikowane dla danego naboru, wiąże się z ryzykiem, które przedsiębiorcy ponoszą samodzielnie. Wiążące dla wnioskodawców są dokumenty opublikowane wraz z ogłoszeniem o danym naborze.

Jednocześnie, chciałbym podkreślić, iż MŚP mogą skorzystać z innych produktów BGK skierowanych na wsparcie efektywności energetycznej, w tym bezpłatnej gwarancji Ekomax z dotacją w formie dopłaty do kapitału kredytu – udzielanej przez banki kredytujące we współpracy z BGK czy też - preferencyjnych pożyczek z programów regionalnych – udzielanych przez partnerów finansujących, wybieranych przez BGK. Zasady udzielania finansowania w tych działaniach są bardziej przystępne dla prostszych i mniejszych wartościowo inwestycji – brak ograniczenia kwotowego.

Instrumenty oferowane przez BGK dla przedsiębiorstw poszukujących finansowania transformacji energetycznej stanowią kompleksową ofertę, której poszczególne elementy mogą być wykorzystywane w zależności od specyfiki danej inwestycji. Do mniejszych kwotowo projektów, jak wskazano wyżej, adresowane są preferencyjne pożyczki z programów regionalnych z możliwością częściowego umorzenia, natomiast dla większych i bardziej kompleksowych, przeznaczony jest Kredyt ekologiczny FENG. Powyższa struktura finansowania zapewnia dostępność instrumentów oferowanych przez BGK dla szerokiego spektrum przedsiębiorców. Dodatkowe źródło finansowania kompleksowych projektów z zakresu efektywności energetycznej firm w FENG, zostało uwzględnione również w działaniu 1.1 Ścieżka SMART, gdzie MŚP mogą łączyć takie działania z opracowywaniem lub wdrażeniem innowacji.

W odniesieniu do kwestii możliwości zakończenia naboru przy wyczerpaniu 200% alokacji w kwocie dofinansowania w ramach złożonych w tym naborze wniosków wyjaśniam, iż jest to zasada spójna dla działań FENG, w tym stosowana od pierwszego naboru w Kredycie ekologicznym przeprowadzonym w 2023 r. Ma ona charakter ostożnościowy poprzez ewentualne zapobieganie wyczerpania alokacji na działanie w ramach naboru i zapewnienie dostępności alokacji w instrumencie na kolejne lata. Niemniej jednak, do tej pory nie miała zastosowania, ze względu na możliwość przeznaczenia dodatkowych środków na nabór z pozostałej w działaniu alokacji, co z resztą zostało zastosowane w praktyce w pierwszym naborze.

Biorąc powyższe pod uwagę nie można uznać, iż ww. omówione zmiany miały charakter dyskryminujący, lub też naruszały zasady wydatkowania funduszy unijnych. Zasada równego traktowania została zachowana, gdyż każdy podmiot biorący udział w naborze miał te same warunki wsparcia.

W ramach Programu FENG dysponuje narzędziami, które umożliwiają efektywne zarządzanie alokacją Programu, które umocowane są w prawodawstwie UE oraz PL oraz które pozwalają dostosowywać zasady udzielania wsparcia do bieżącego stanu wdrażania tak, aby zachować odpowiednie tempo przy osiągnięciu maksymalnie wysokiej jakości projektów.

Jednocześnie, pragnę zapewnić, iż transformacja gospodarcza przedsiębiorców pozostaje nadal jednym z najważniejszych wyzwań, na jakie program FENG ma odpowiadać poprzez różne mechanizmy wsparcia, m.in. instrumenty BGK tj. Kredyt Ekologiczny i Zielony Fundusz Gwarancyjny.

Z poważaniem

Jan Szyszko

/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Jurand Drop - Podsekretarz Stanu Ministerstwa Finansów.